

Noah Gordon
LEKARKA

MOTÝL

Noah Gordon
LEKÁRKA

Copyright © Noah Gordon 1995

Translation © Anna Kucharíková a Jozef Galata 1996

Design © Motyl design 2014

Cover photo © loganban/Fotky&foto

Vydalo vydavateľstvo Motýľ 1996, 2005, 2014

ISBN: 978-80-8164-008-7

Noah Gordon
LEKÁRKA

VYDAVATELSTVO MOTÝL

POHOVOR

R.J. sa zobudila.

Po celý svoj život, z času na čas uprostred noci otvorila oči a prehľadávala tmú v napätej istote, že je ešte stále prepracovanou sekundárnou lekárkou v Lemuel Grace Hospital v Bostone, ktorá si počas tridsaťšesťhodinovej zmeny uchmatla pár minút spánku v prázdnej izbe pacientov.

Ako zívala, do vedomia sa jej vracala prítomnosť a s úľavou si uvedomila, že tieto služby sú už celé roky za ňou. Ale zavrela myseľ pred realitou, pretože svietiace ručičky hodín jej prezradili, že jej ostávajú ešte dve hodiny času a za dávnych nemocničných dní a nocí sa naučila využiť spánok do poslednej sekundy.

Na úsvite, o dve hodiny neskôr, sa opäť prebrala, teraz už pokojne, a natiahla ruku k budíku. Vždy sa zobudila skôr, ako zazvonil, no večer si ho pre všetky prípady stále nastavovala. Špeciálna ružica na sprche jej vrhala ostré prúdy vody na temeno a plecia a pôsobila rovnako osviežujúco ako hodinka spánku navyše. Mydlová pena sa kĺzala po tele trochu plnšom, ako by si predstavovala. Prialo si, aby mala čas ísť si zabehať. Času však nebolo.

Pri sušení krátkych čiernych vlasov, ešte stále hustých a pevných, skúmala svoju tvár. Pleť mala peknú a čistú, nos úzky, dlhší, pery široké a plné. Zmyselné? Široké, plné, ktoré už dlho nik nepobozkal. Pod očami vačky.

„Tak čo vlastne chceš, R.J.?“ drsne sa opýtala ženy v zrkadle.

Toma Kendricksa už nie, povedala si. Tým si bola istá.

Oblečenie si vybrala ešte predtým, ako šla do postele. Čakalo na ňu na boku v šatníku, blúzka a na mieru šité dlhé nohavice, atraktívne, no pohodlné topánky. V hale, cez otvorené dvere do Tomovej spálne, videla, že oblek, ktorý mal na sebe včera, bol ešte stále na dlážke, kam ho hodil večer. Vstal skôr ako ona a už dávno odišiel z domu, pretože sa potreboval umyť a byť na operačnej sále o 6:45.

Dole na prízemí si naliala pohár pomarančového džúsu a prinútila sa, aby ho vypila pomaly. Potom si obliekla kabát, vzala aktovku a prešla cez nepoužívanú kuchyňu von ku garáži. Malé červené BMW bolo jej potešením, tak ako pre Toma veľký starobyľý dom. Páčilo sa jej pradenie motora a poslušnosť volantu.

Cez noc trochu nasnežilo, ale technické služby, ktoré sa starali o Cambridgeskú cestu, odviedli dobrú prácu, a keď sa dostala za Harvardovo námestie a Bulvár J. F. Kennedyho, nemala žiadne problémy. Zapla si rádio a počúvala Mozarta, zatiaľ čo ju ranný dopravný príliv unášal k Memorial Drive. Potom prešla po moste Bostonskej univerzity ponad Charles River na bostonskú stranu.

Napriek skorej rannej hodine bolo parkovisko pre zamestnancov takmer plné. Zaparkovala BMW na miesto pri plote, aby znížila nebezpečenstvo poškodenia pri nedbanlivo otváraných dverách susedných áut, a rázne vykročila k budove.

Strážca objektu jej kývol hlavou. „Ránko, pani doktorka.“

„Dobré, Louie.“

Pri výťahu sa pozdravila s niekoľkými ľuďmi. Vystúpila na treťom poschodí a rýchlo vošla do miestnosti 308. Ráno prichádzala do práce vždy veľmi hladná. Tom i ona zriedka obedovali alebo večerali doma. Neraňajkovali však nikdy. V chladničke nebolo nič okrem džúsu, piva a nijakých nealkoholických nápojov. Štyri roky sa R.J. každé ráno zastavovala v preplnenom bufete, no potom sa jej sekretárkou stala Tessa Martulová a tá trvala na tom, že pre ňu bude robiť to, čo by nikdy nerobila, keby jej nadriadeným bol muž.

„Chodím si do bufetu po kávu, takže by bolo nelogické nedoniesť ju i vám,“ tvrdila Tessa. A tak si R.J. obliekla nový biely plášť a začala študovať chorobopisy, ktoré jej nechali na stole. O sedem minút sa

objavila Tessa s podnosom, na ktorom bola opekaná žemľa a smotanový syr spolu so silnou čiernou kávou.

Kým jedla, Tessa sa vrátila s programom dňa, ktorý začali spolu preberať.

„Volal doktor Ringgold. Chce sa s vami stretnúť ešte predtým, ako začnete ordinovať.“

Primár interného oddelenia mal kanceláriu v rohu na štvrtom poschodí. „Vojdíte, doktorka Coleová. Už vás čaká,“ povedala jeho sekretárka.

Vo vnútri jej doktor Ringgold kývol na pozdrav a pevne zavrel za ňou dvere.

„Maxa Rosemana včera v Columbii na schôdzi o infekčných chorobách ranila mŕtvica. Leží v New York Hospital.“

„Ach, Sidney. Chudák Max. Ako sa má?“

Doktor Ringgold pokrčil plecami. „Prežil to, ale mohol by sa mať aj lepšie. Ťažká paréza s poruchou citlivosti na kontralaterálnej strane tváre, ruky a nohy. To na začiatok. Uvidíme, čo prinesie najbližších pár hodín. Práve mi z New Yorku volal Jimm Jeffers. Povedal, že ma bude priebežne informovať, ale potrvá to zrejme dlhšie, kým sa Max vráti do práce. V skutočnosti, vzhľadom na jeho vek, pochybujem, že sa vôbec vráti.“

R.J. prikývla a náhle spozornela. Max Roseman bol zástupcom primára.

„Dobrá lekárka ako ty, s tvojimi znalosťami práva, by ako Maxov nástupca, vniesol do práce nášho oddelenia nové rozmery.“

Vôbec netúžila byť zástupcom primára, robiť prácu s veľkou zodpovednosťou a obmedzenou právomocou.

Vyzeralo to, akoby Sidney Ringgold čítal jej myšlienky. „O tri roky budem mať šesťdesiatpäť, vek povinného odchodu do dôchodku. Primárov zástupca lekára bude mať pred ostatnými kandidátmi na moje miesto ohromnú výhodu.“

„Sidney, ponúkaš mi tú prácu?“

„Nie, to nie, R.J. Chcem sa o tom porozprávať s niekoľkými ďalšími ľuďmi. No ty by si bola silnou kandidátkou.“

R.J. prikývla. „To je milé. Ďakujem, že uvažuješ aj o mne.“

Ale jeho pohľad jej nedovolil vstať zo stoličky. „Ešte niečo,“ povedal. „Už dlhší čas rozmýšľam o tom, že by sme mali mať redakčnú radu, ktorá by stimulovala našich lekárov, aby viac písali a publikovali. Chcel by som, aby si ju zostavila a bola jej predsedníčkou.“

Potriasla hlavou. „To jednoducho nemôžem,“ povedala rozhodne. „Už aj tak pracujem na doraz.“ Bola to pravda a on by to mal vedieť, pomyslela si namrzene. V pondelok, utorok, stredu a piatok sa venovala pacientom v nemocnici. V utorok dopoludnia mala dvojhodinový seminár v budove Massachusettského inštitútu lekárov a chirurgov na druhej strane ulice o prevencii iatrogénnych chorôb, ochorení alebo zranení spôsobených lekárom alebo nemocnicou. V stredu popoludní prednášala na lekárskej fakulte o tom, ako sa vyhnúť a prežiť obžalobu zo zanedbania povinnej lekárskej starostlivosti. Vo štvrtok robila interrupcie v prvom trimestri na súkromnej Klinike pre plánované rodičovstvo. V piatok popoludní viedla klinické semináre o vybraných prípadoch, ktoré podobne ako vzdelávanie o iatrogénnych chorobách sa zaviedli vďaka jej vytrvalosti, navzdory námietkam niektorých konzervatívnejších lekárov v nemocnici.

Uvedomovala si, a doktor Ringgold takisto, že je jeho dlžníčkou. Primár podporoval jej projekty a jej povýšenie napriek neraz silnej opozícii. Spočiatku sa k nej správal opatrne – právnička, ktorá sa stala lekárkou, odborníčka na choroby zapríčinené omylmi lekárov a nemocníc, niekto, kto robil revízie zákrokov a liečby a posudzoval svojich kolegov lekárov, čo ich často stálo peniaze. Na začiatku ju niektorí z kolegov nazývali „Doktorka Udavačka“, pomenovanie, ktoré znášala s hrdosťou. Primár bol svedkom toho, ako doktorka Udavačka prekonala prvé obdobie nepriateľstva, ako sa jej začalo dariť a ako sa stala rešpektovanou doktorkou Coleovou, pretože bola čestná a neústupná. Teraz už každý uznával prospešnosť jej prednášok i klinických seminárov a Sidney Ringgold často zožal za ne pochvalu a uznanie.

„Nemohla by si vypustiť niektorú činnosť?“ Obaja vedeli, že má na mysli štvrtky na Klinike pre plánované rodičovstvo.

Naklonil sa dopredu. „Bol by som rád, keby si to urobila, R.J.“

„Budem o tom vážne uvažovať, Sidney.“

Tentoraz sa zdvihla zo stoličky. Keď odchádzala, bola na seba namrzená. Uvedomovala si, že sa pokúša uhádnuť mená ostatných kandidátov.

DOM NA BRATTLE STREET

Už predtým, ako sa vzali, snažil sa Tom presvedčiť R.J., že by mala využiť kombináciu práva a medicíny na získanie optimálneho ročného príjmu. Keď napriek jeho rade ukázala štúdiu práva chrbát a sústredila sa na medicínu, naliehal na ňu, aby si otvorila súkromnú prax v jednom z mnohých predmestí Bostonu. Pri kúpe domu frflal, že jej nemocničný plat je o dvadsaťpäť percent nižší ako príjem, ktorý by mala zo súkromnej praxe.

Svadobnú cestu strávili na Panenských ostrovoch. Dva dni po návrate začali hľadať miesto na bývanie a pár dní nato ich agentka realitnej kancelárie zaviedla k okázalému, no zanedbanému domu v Brattle Street, v bohatej bostonskej štvrti Cambridge.

R.J. si ho prezrela bez záujmu. Bol priveľký, príliš drahý, nevyhnutne potreboval opravu, a ulica, z ktorej bol hlavný vchod, bola príliš hlučná. „Bola by to hlúposť.“

„Nie, nie, nie,“ mrmlal Tom. Pamätala si, že v ten deň vyzeral veľmi príťažlivo. Svetlé vlasy s účesom od renomovaného kaderníka a v novom obleku nádherného strihu. „Vôbec by to nebola hlúposť.“ Tom Kendricks sa díval na pekný georgiánsky dom, ktorý sa dedil z generácie na generáciu na ulici s chodníkmi z červených tehál, po ktorých kráčali básnici a filozofi. Ľudia, o ktorých sa písalo v knihách. Necelý kilometer od neho sa nachádzal kaštieľ, v ktorom žil Henry Wadsworth Longfellow. Hneď za ním bola bohoslovecká fakulta. Tom sa stal bostonskejšim ako Boston. Osvojil si miestny prízvuk a obleky si dával šiť u firmy Brooks Brothers. V skutočnosti bol farmárskym synom zo stredozápadu, ktorý študoval na Bowling Green University a na Štátnej univerzite v Ohio, a myšlienka, že bude bývať v susedstve Harwardu – že bude takmer jeho súčasťou – ho fascinovala.

Ten dom mu učaroval. Obvodové múry z červenej tehly s vermontskými mramorovými ornamentami, úhľadné, štíhle stĺpy pozdĺž dverí, malé okienka so starožitným sklom po oboch stranách dverí a nad nimi, tehlový múr okolo celého domu vhodne dopĺňajúci celkový dojem.

Myslela si, že žartuje. Keď sa ukázalo, že to myslí vážne, bola vydesená a snažila sa mu to vyhovoriť. „Bolo by to pridrahé. Aj dom aj tehlový múr treba vyšpárovať, základy i strecha si vyžadujú opravu. Prospekt realitnej kancelárie priamo hovorí, že je nevyhnutné kúpiť novú pec. To nemá zmysel, Tom.“

„Práve, že to má zmysel. To je dom, ktorý priam volá, aby ho obývala dvojica úspešných lekárov. Je to prejav sebadôvery.“

Ani jeden z nich nemal väčšie úspory. Keďže R.J. promovala na právnickej fakulte, skôr ako začala študovať medicínu, podarilo sa jej zarobiť nejaké peniaze. Tie jej však stačili iba na to, aby ukončila lekárske vzdelanie a povinnú prax s primeraným dlhom. Tomov dlh bol však ohromný. Napriek tomu tvrdohlavo a vytrvalo nástojil na tom, aby dom kúpili. Pripomenul jej, že už začal ako všeobecný chirurg veľmi dobre zarábať a tvrdil, že ak sa jej malý príjem pripočíta k jeho zárobku, budú si môcť dom bez problémov dovoliť. Opakoval to stále dookola.

Bolo to ešte na začiatku manželstva a ona bola stále veľmi zaľúbená. Tom bol lepší milenec ako človek, no vtedy to ešte nevedela a počúvala ho s vážnosťou a rešpektom. Nakoniec, celá popletená, sa vzdala.

Veľkú časť peňazí utratili na nábytok vrátane starožitností. Na Tomovo naliehanie kúpili menší klavír – krídlo, viac kvôli tomu, že sa „výborne hodilo“ do hudobného salónu, ako preto, že R.J. bola klaviristkou. Asi raz za mesiac prišiel do Brattle Street taxikom jej otec so svojou violou da gamba, ktorú mu šofér za prepitné priniesol až do domu. Otec bol šťastný, že sa jeho dcéra vydala a usadila, a hrával s ňou dlhé, nudné duety. Hudba zaelila mnohé jazvy, ktoré tam boli od začiatku, a spôsobila, že dom nevyzeral tak prázdno.

Tom i ona väčšinou jedli mimo domu a v domácnosti nemali stálu pomocnicu. Málovravná černoška Beatrix Johnsonová prichádzala

každý pondelok a štvrtok a udržiavala dom v čistote, pričom sem-tam niečo rozbila. O okolie domu sa starala záhradnícka firma. Hostí mali zriedkakedy. Nijaká tabuľka nevolala pacientov, aby vstúpili cez prednú bránu do domu. Jediná stopa o identite obyvateľov budovy bola dvojica malých mosadzných menoviek, ktoré Tom pripevnil na pravej strane vchodových dverí.

MUDr. THOMAS ALLEN KENDRICKS

a

MUDr. ROBERTA J. COLEOVÁ

Vtedy ho volala Tommy.

Keď sa vrátila od doktora Ringgolda, urobila rannú vizitu.

Žiaľ, na izbách nikdy nemala viac ako jedného-dvoch pacientov. Bola všeobecnou lekárkou, ktorá sa venovala rodinnému lekárstvu, no pracovala v nemocnici, kde oddelenie rodinného lekárstva nebolo. To z nej robilo tak trochu dievča pre všetko, všestrannú silu bez špecializácie. Jej práca v nemocnici a na fakulte sa prelínala cez hranice jednotlivých oddelení. Tehotné pacientky síce vyšetrila, no rodili u lekára na Pôrodníckom oddelení. V iných prípadoch vždy posielala svojich pacientov za chirurgom, gastroenterológom a ďalšími viac ako dvanástimi špecialistami. Väčšinu svojich pacientov už nikdy nevidela, pretože o ich doliečenie sa staral buď špecialista, alebo rodinný lekár. Pacienti prichádzali do nemocnice iba s takými problémami, ktorých zvládnutie si vyžadovalo zložitejšie prístroje.

V určitom období odporcovia a pocit, že vykonáva priekopnícku prácu, dodávali jej snaženiu vzrušujúcu, korenistú chuť, no teraz už dlhší čas z medicínskej praxe nepociťovala nijakú radosť. Príveľa času trávila kontrolou a podpisovaním papierov pre poisťovne. Zvláštne tlačivo, ak niektorý pacient potreboval kyslík, dlhé tlačivo pre toto, ešte dlhšie pre ono, s kópiou, s dvoma kópiami, pre každú poisťovňu iný formulár.

Návštevníci v jej ordinácii boli neosobní a struční. Anonymní experti na hospodárnosť z poisťovacích spoločností určovali, koľko času môže venovať každému pacientovi a ako často si ho môže

dovoliť navštíviť. Musela ho rýchlo poslať do laboratória na odbery, na RTG, ultrazvuk, magnetickú rezonanciu – procedúry, ktoré najviac ovplyvňovali diagnostickú prácu.

Často sa zamýšľala nad tým, kto sú tí pacienti, ktorí prišli za ňou s nádejou, že im pomôže. Aké okolnosti v ich živote, ktoré zostali skryté jej zbežnému pohľadu, prispeli k ich chorobe? Čo sa s nimi stane? Nebolo ani času ani príležitostí, aby sa nimi podrobne zaoberala, aby bola skutočnou lekárkou.

V ten večer sa stretla v telocvični renomovaného Alexovho klubu zdravia s Gwen Gablerovou. Bola to jej spolužiačka z lekárskej fakulty a najlepšia priateľka, gynekologička, ktorá svojou ráznosťou a britkým jazykom zakrývala fakt, že má problémy v rodine i sama so sebou. Mala dve deti, manžela, realitného agenta, ktorý sa dostal do finančných ťažkostí, nabitý denný program, zjazvené ideály a depresiu. Gwen chodila, podobne ako R.J., do Alexovho klubu dvakrát týždenne. Potrestať sa v dlhých cvičeniach aerobiku, vypočítať bláznivé myšlienky a neplodné žiale v saune, vypiť si pohár vína a popri debatách o medicíne si trochu pokelebiť.

Ich obľúbenou zábavou bolo pozorovať mužov v Klube a posudzovať ich prítťaživosť výlučne podľa vzhľadu. R.J. zistila, že k tomu potrebuje odraz intelektu v tvári, akýsi vonkajší prejav vnútra. Gwen mala radšej živočišne kvality. Obdivovala majiteľa Klubu, Gréka, ktorý sa volal Alexander Manakos. Posnívala si o romantických chvíľach so svalnatým, no citlivým mužom a potom sa pobrala domov k svojmu zavalitému, myopickému, no milovanému Philovi. R.J. šla domov a čítala lekárske časopisy, až kým od únavy nezaspala.

Na prvý pohľad sa jej a Tomovi naplnil americký sen – bohatý profesionálny život, pekný dom v Brattle Street, vidiecky dom v Bekshire, ktorý využívali na veľmi zriedkavé víkendy a dovolenky. No manželstvo bolo v rozklade. Navrávala si, že by to bolo iné, keby mali dieťa. Bolo iróniou, že lekárka, ktorá mala často do činenia s neplodnosťou svojich pacientov, bola sama neplodná. Tom bol na skúške semena a ona si dala urobiť série testov. No žiadna príčina sa nenašla a Toma i ju rýchlo pohltila záľaha práce vyplývajúca z ich povolania. Náročné povinnosti ich tak vyťažili, že mali pre seba stále

menej času a ich životné dráhy sa začali postupne vzdáľovať. Keby ich v manželstve spájalo pevnejšie puto, bola by určite uvažovala o umelom oplodnení alebo oplodnení in vitro alebo aj o adopcii. Ale teraz ani ona, ani jej manžel o to nejavili záujem. R.J. si už dávno uvedomila dve veci: že sa vydala za neseriózneho muža, a že jej manžel chodí za inými ženami.

BETTS

R.J. vedela, že Tom bol rovnako prekvapený ako každý iný, keď Elizabeth Sullivanová opätovne vstúpila do jeho života. Keď boli mladí, Tom a Betts žili spolu dva roky v meste Columbus v Ohio. Vtedy sa volala Elizabeth Bosshardová. Podľa toho, čo sa o nej dozvedela z Tomovho rozprávania, muselo mu na nej veľmi záležať, no keď Betts stretla Briana Sullivana, Toma opustila.

Vydala sa za Briana a presťahovala sa s ním do Haagu v Holandsku, kde dostal miesto obchodného zástupcu firmy IBM. O niekoľko rokov neskôr ho preložili do Paríža, no po necelých deviatich rokoch manželstva dostal infarkt a umrel. Dovtedy Elizabeth Sullivanová vydala dva detektívne romány a získala si početnú čitateľskú obec. Hlavným hrdinom jej príbehov bol počítačový programátor, ktorého firma vysielala na rôzne miesta a tak sa dej románov odohrával v rôznych krajinách. Betts strávila vždy rok alebo dva v štáte, o ktorom písala.

Tom sa o smrti Briana Sullivana dozvedel z nekrológu v New York Times a napísal Betts sústrastný list, za ktorý mu písomne poďakovala. Okrem neho nedostal od nej za celý čas ani pohľadnicu, a on sám si na ňu sotva spomenul až do dňa, keď mu zatelefonovala a povedala mu, že má rakovinu.

„Navštívila som doktorov v Španielsku i v Nemecku a viem, že choroba už značne pokročila. Rozhodla som sa, že sa vrátim a budem sa liečiť doma. Lekár v Berlíne mi odporučil kohosi v Sloan-Kettering v New Yorku, ale keďže viem, že si lekárom v Bostone, prišla som sem.

Tom vedel, čo mu Betts hovorí. Jej manželstvo bolo tiež bezdetné. Otca stratila pri dopravnej nehode, keď mala osem rokov, a matka zomrela o štyri roky neskôr na ten istý druh rakoviny, aký mala Betts teraz. Vychovala ju jediná otcova sestra, ktorá, už ako invalidná dôchodkyňa, žila v opatrovateľskom dome v Clevelande. Okrem Toma Betts nemala nikoho, na koho by sa mohla obrátiť.

„Som z toho smutný,“ povedal Tom R.J.

„Niet divu.“

Išlo o to, že choroba bola v štádiu, ktoré bolo nad sily všeobecného chirurga. Tom a R.J. o tom dlho diskutovali, zvažujúc všetky možnosti Bettsinho prípadu. Bolo to po dlhom čase prvýkrát, čo takto spojili svoje odborné vedomosti. Tom potom zariadil, aby Elizabeth vyšetrili na Onkologickom ústave Dana-Farber a po vyšetrení a testoch sa pozhováral s Howardom Fischerom.

„Karcinóm je už dosť rozšírený,“ povedal Fisher. „Videl som pacientov, ktorí sa dostali do remisie aj s ťažšími nálezmi než aký má vaša priateľka, no určite chápete, že jej nedávam veľkú nádej.“

„Rozumiem,“ povedal Tom a onkológ predpísal liečbu kombinujúcu ožarovanie s chemoterapiou.

R.J. sa Elizabeth hneď zapáčila. Bývalá milienka jej manžela bola plnoštíhla žena s okrúhlou tvárou, ktorá sa obliekala racionálnym európskym štýlom, no vzhľadom na svoj stredný vek s primeraným odstupom od módnych trendov. Nemienila sa odovzdať osudu. Patrila k tým, čo bojujú. R.J. pomohla Betts nájsť jednoizbový byt na Massachusetts Avenue a spolu s Tomom navštevovali chorú ženu nie ako lekári, ale ako priatelia, tak často, ako to bolo možné.

R.J. ju vzala na Spiacu krásavicu v podaní Bostonského baletu a na prvý jesenný koncert Symfonického orchestra. Svoje abonentné miesto v strede siedmeho radu na prízemí dala Betts a ona sama sedela vzadu hore na balkóne.

„Máte iba jednu abonentku?“

„Tom na koncerty nechodí. Máme odlišné záujmy. On má rád hokej, ja nie,“ povedala R.J. Elizabeth zamyslene prikývla a dodala, že sa jej páčilo, ako Seiži Ozawa dirigoval.

„V lete ťa vezmem na Bostonský Pops. Ľudia sedia pri malých stolíkoch, počúvajú hudbu a popíjajú šampanské a citrónovú limonádu. Veľmi gemütlich.“

„Ó, tam musíme ísť!“ zvolala Betts.

Bostonský Pops jej nebol súdený. Zima sa iba začínala a choroba sa už začala prejavovať. Vo svojom byte bývala iba sedem týždňov. V Memorial Hospital jej dali jednoposteľovú izbu na podlaží pre prominentov a zvýšili dávky ožarovania. Onedlho jej vypadali vlasy a začala strácať na hmotnosti.

Betts sa správala rozumne a pokojne. „Vieš, že by o tom mohla byť zaujímavá kniha?“ povedala, keď ju R.J. navštívila. „Chýba mi len energia napísať ju.“

Medzi oboma ženami sa vyvinul vrelý vzťah, no raz večer, keď v trojici sedeli v nemocničnej miestnosti, bol to Tom, na ktorého sa obrátila s prosbou. „Chcem, aby si mi niečo sľúbil. Chcem, aby si mi prisahal, že ma nenecháš trpieť alebo umelo udržiavať pri živote.“

„Prisahám,“ povedal Tom takmer ako pri svadobnom obrade.

Elizabeth chcela upraviť svoj testament, v ktorom by bola klauzula, že si neželá, aby jej predlžovali život pomocou liekov alebo prístrojov. Požiadala R.J., aby jej zohnala právnik a J.R. zavolała Suzannu Lorentzovú z advokátskej firmy Wigoder, Grant a Berlow, kde kedysi sama krátko pracovala.

O niekoľko dní neskôr, keď sa R.J. vrátila z nemocnice domov, Tomove auto už stálo v garáži. Tom sedel na kuchynskom stole, popíjal pivo a pozeral televíziu.

„Ahoj. Volala ti už tá Lorentzová?“ opýtal sa a vypol televízor.

„Ahoj. Suzanna? Nie, zatiaľ sa neozvala.“

„Zavolała mi. Chce, aby som bol Bettsinym zákonným zástupcom zdravotnej starostlivosti. Ja však nemôžem. Som jej zmluvným lekárom a to by predstavovalo konflikt záujmov, nie?“

„Áno, je to tak.“

„Takže budeš ty zákonným zástupcom zdravotnej starostlivosti?“

Tom priberal na hmotnosti a vyzeral, ako keby sa dostatočne nevyšpal. Na košeli mal omrvinky z krekerov. Bolo jej smutno z toho, že dôležité obdobie jeho života pomaly končí.

„Áno, myslím, že to bude v poriadku.“

„Ďakujem ti.“

„Niet za čo,“ povedala, vstala, vyšla hore do svojej izby a ľahla si spať.

Maxa Rosemana čakala dlhá rekonvalescencia, a tak sa rozhodol, že odíde do dôchodku. Túto správu sa R.J. nedozvedela od Sidneyho Ringgolda. V skutočnosti doktor Ringgold žiadnu oficiálnu správu nevydal. Novinku priniesla žiariaca Tessa. Nechcela prezradiť zdroj svojich informácií, ale R.J. by sa stavila, že jej to povedala Bess Harrisonová, sekretárka Maxa Rosemana.

„Hovorí sa, že ste medzi tými, o ktorých sa vážne uvažuje ako o náhrade za doktora Rosemana,“ povedala Tessa. „Juchúúú! Myslím si, že naozaj máte veľkú šancu. Predpokladám, že pre vás bude práca zástupcu primára prvou priečkou na vysokom, vysokom rebríku. Chceli by ste byť radšej dekanou lekárskej fakulty alebo riaditeľkou nemocnice? Ale nech už budete robiť čokoľvek, vezmete si ma so sebou, však?“

„Na to zabudnite, to miesto neprijmem. Ale so sebou si vás vezmem. Vy vždy viete, čo sa kde deje. A nosíte mi každé ráno kávu.“

Bola to jedna z nezaručených správ, ktoré sa širili po nemocnici. Z času na čas niekto niečo skryto naznačil, a tým jej signalizoval, že okolie vie o tom, že jej meno je na zozname kandidátov. No ju to nevzrušovalo. Nebola si sama istá, či by miesto prijala, keby jej ho ponúkli.

Elizabeth čoskoro schudla natoľko, že určitý čas si R.J. vedela ľahko predstaviť, ako vyzerala, keď bola mladým štíhlym dievčaťom, ktoré Tom ľúbil. Zdalo sa, že oči sa jej zväčšili a koža sa stala prievsвітnejšou. R.J. vedela, že sa pohybuje na hranici štíhlosti a chorobnej chudosti.

Existoval medzi nimi zvláštny druh dôvernosti, čosi, čo ich spájalo pevnejšie, ako keby boli sestry. Sčasti to bolo preto, že mali spoločné spomienky na toho istého milenca. R.J. sa priečilo predstavovať si Elizabeth a Toma v posteli. Tiež rád držal jej zadok vo svojich dlaniach, bozkával jej pupok po milovaní? R.J. si uvedomila, že Elizabeth

musela mať podobné myšlienky, keď sa pozerala na ňu. No nebola v nich žiadna žiarlivosť, skôr ich zbližovali. Hoci Elizabeth bolo veľmi zle, reagovala rozumne a vnímavo. „Chystáte sa s Tomom rozísť?“ opýtala sa raz večer, keď sa R.J. u nej cestou domov zastavila.

„Áno. Myslím si, že čoskoro.“

Elizabeth prikývla. „Je mi to ľúto,“ zašepkala nájdúc silu, aby mohla utešovať druhých. Odpoveď R.J. ju veľmi neprekvapila. R.J. ľutovala, že sa nepoznali skôr.

Boli by bývali výborné priateľky.

OKAMIH ROZHODNUTIA

Keď bola R.J. mladšia, často musela robiť závažné rozhodnutia. Teraz sa zdalo, že má na to iba štvrtky.

Deti mali v jej očiach mimoriadnu hodnotu a nerada používala pojem umelé prerušenie tehotenstva. Potrat bol niečo nepekne a nečisté. Niekedy jej to prekážalo aj v iných profesionálnych činnostiach, pretože zopár kolegov s tým nesúhlasilo, a kvôli obavám, čo na to povie verejnosť, jej manžel mal z tejto jej práce strach a nenávidel ju.

No v Amerike sa kvôli potratom viedla vojna. Veľa lekárov muselo odísť z kliník pre hrubé a nevyberané hrozby zo strany aktivistov hnutia proti interrupcii. R.J. bola presvedčená, že každá žena má právo sama rozhodovať o svojom tele, a tak každý štvrtok ráno prichádzala autom na Jamaica Plain a vkrádala sa do Kliniky pre plánované rodičovstvo zadným vchodom, aby sa vyhla demonštrantom, transparentom mávajúcim pred jej očami, krucifixom, ktorými sa po nej zaháňali, naloženými embryami v liehu, čo jej otŕčali, a oplzlým nádvkam.

Posledný štvrtok vo februári zaparkovala auto na príjazdovej ceste do domu Ralpa Aiella v susedstve kliniky, ktorá mu za to platila. V Aiellovom dvore bolo plno čerstvého snehu, no majiteľ si peniaze poctivo odrobil a lopatou vyčistil úzky chodník k bránke v zadnom plote. Za brámkou bol zadný dvor kliniky, ktorým viedol ďalší chodník k vedľajšiemu vchodu do budovy kliniky.

R.J. sa vždy snažila dostať sa z auta do budovy čo najrýchlejšie, pretože mala obavy, že demonštranti sa vynoria z bočného chodníka vedúceho okolo objektu a cítila hnev a nelogickú hanbu, že sa k svojej práci lekára musí zakrádať ako zloděj.

V onen štvrtok nebolo pred budovou počuť žiadny hluk, nijaké výkriky či nadávky, no R.J. bola mimoriadne ustarostená, lebo cestou na kliniku sa zastavila u Elizabeth Sullivanovej. Elizabeth už prekročila bod, po ktorý ostávala aspoň nejaká nádej a vstúpila do ríše úporných bolestí. Tlačidlo, ktoré mala k dispozícii, aby si v prípade potreby vstrekla dávku utišujúcich liekov, nestačilo takmer od samého začiatku. Vždy, keď prišla k vedomiu, strašne trpela, a Howard Fisher jej začal podávať veľmi vysoké dávky morfinu.

Ležala nehybne v posteli a spala.

„Ahoj, Betts,“ povedala R.J. nahlas.

Priložila prsty k Elizabethinmu teplému krku so slabo pulzujúcou tepnou. Na okamih, takmer proti svojej vôli, zovrela druhú ruku pacientky vo svojej. Odkiaľsi z hĺbky Elizabeth Sullivanovej prúdili k nej informácie a našli si cestu do jej vedomia. Cítila, aká malá je jej zásobáreň života, ako ho pomaly, ale čoraz väčšmi ubúda. Ó, Elizabeth, je mi to ľúto, povedala jej potichu. Je mi to ľúto, moja milá.

Elizabethine pery sa pohli. R.J. sa k nim naklonila v snahe zachytiť slová.

„...ten zelený. Vezmi ten zelený.“

R.J. sa o tom zmienila službukonajúcej sestre, Beverly Martinovej.

„Nech jej Boh pomáha,“ povedala sestra. „Obyčajne sa nikdy nepreberie natoľko, aby niečo povedala.“

Toho týždňa to vyzeralo, ako keby niekto náhle pritiahol všetky skrutky na mučiacich zariadeniach, ktoré zvyšovali stres v R.J. V New Yorku podpálili v noci kliniku, na ktorej sa robili interrupcie, a podobné chorobné vášne sa objavili aj v Bostone. Veľké, búrlivé, chvíľami až hysterické demonštrácie sa konali pred dvoma súkromnými klinikami v Brookline, jednou pre plánované rodičovstvo, druhou pre interrupcie zo zdravotných dôvodov. Viedli k narušeniu služieb, veľkému nasadeniu polície, masovému zatýkaniu a očakávalo sa, že na rade je Klinika pre plánované rodičovstvo na Jamaica Plain.

Gwen Gablerová sedela nezvykle potichu v lekárskej miestnosti a popíjala kávu.

„Niečo nie je v poriadku?“

Gwen položila šálku a siahla po peňaženke. List papiera bol dvakrát preložený. Keď ho R.J. roztvorila, videla, že ide o popis hľadanej osoby, aký býva v novinách. Bolo tam Gwenine meno, adresa a fotografia, jej týždenný pracovný program, fakt, že zanechala lukratívnu prax pôrodníčky-gynekologičky vo Farminghame, „aby zbohatla na potratoch“ a zločin pre ktorý ju hľadali: vraždenie detí.

„Nehovorí sa tu živú alebo mŕtvu,“ povedala Gwen trpko.

„Vyrobili popis aj na Lesa?“ Leszek Ustinovich, skôr ako začal pracovať na klinike, bol dvadsaťšesť rokov gynekológom so súkromnou praxou v Newtone. On a Gwen boli jediní lekári, ktorí na Klinike pre plánované rodičovstvo pracovali na plný úväzok.

„Nie, zrejme ja som tým obetným baránkom, hoci pokiaľ viem, Walterovi Hearstovi z Deaconess Hospital sa ušlo podobnej pocty.“

„Čo s tým myslíš robiť?“

Gwen roztrhla papier napoly, potom znova napoly a hodila ho do koša. Potom si pobozkala končeky prstov a zľahka potľapkala R.J. po líci. „Nevyženú nás odtiaľ, ak im to nedovolíme.“

R.J. zamyslene dopila kávu. Na klinike vykonávala interrupcie v prvom trimestri už dva roky. Absolvovala postgraduálne školenie z gynekológie a Les Ustinovich, vynikajúci učiteľ s celoživotnými skúsenosťami, ju na tento úkon dobre pripravil. Interrupcie v prvom trimestri boli celkom bezpečné, ak sa vykonali starostlivo a správne a R.J. si na tom dala záležať. Aj tak však každý štvrtok pociťovala napätie, ako by mala robiť operácie na mozgu.

Vzdychla si, zahodila papierovú šálku, vstala a šla pracovať.

Nasledujúce ráno v nemocnici ju Tessa privítala vážnym pohľadom. Doniesla jej kávu a sendvič. „Ide do tuhého. Dôležité veci. Počuli sme, že doktor Ringgold uvažuje o štyroch menách a vaše je jedno z nich.“

R.J. prehltnula kus sendviča. „Ktoré sú tri ďalšie?“ opýtala sa neodolajúc pokušeniu.